

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa E. R.
przeciwko T. Sp. z o.o. z siedzibą w W.
o wynagrodzenie, dodatki do wynagrodzenia i odsetki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 stycznia 2020 r.,
skargi powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 11 stycznia 2017 r., sygn. akt VII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. prawomocnym wyrokiem z dnia 11 stycznia 2017 r. oddalił apelację wniesioną przez powódkę E. R. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 20 lipca 2016 r., oddalającego powództwo E. R. w sprawie przeciwko pozwanej T. Sp. z o.o. w W. o wynagrodzenie za pracę i dodatki do wynagrodzenia.

Powódka E. R. wniosła do Sądu Najwyższego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 11 stycznia 2017 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, to jest:

a) art. 42 k.p., przez jego błędną wykładnię polegającą na stwierdzeniu, że pomimo braku (nieudowodnienia) podstaw dokonanego powódce wypowiedzenia

warunków płacy i pracy, nieodpowiedniego sposobu oraz braku jednoznacznych, mających oparcie w materiale dowodowym ustaleń dotyczących terminu złożenia oświadczenia pracodawcy, wypowiedzenie to zostało przez Sąd uznane za pozostające w mocy;

b) art. 42 k.p., również w ten sposób, że pracodawca uznał, iż może zastosować tzw. wypowiedzenie zmieniające w sytuacji, gdy przypisuje pracownikowi zawinione działanie, które stało się przyczyną ukarania pracownika;

2. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 k.p.c., w związku z art. 6 k.c., polegające na stwierdzeniu – pomimo braku ku temu podstaw wynikających z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie – że za spowodowanie kolizji „wóz w wóz”, która miała miejsce w dniu 14 września 2011 r., winę ponosi powódka,

co spowodowało też

3. naruszenie art. 300 k.p. w związku z art. 405 k.c., przez niezastosowanie tego przepisu w sytuacji, gdy potrącenia z kwot należnych powódce były dokonywane na podstawie oświadczenia pracodawcy, które nie miało podstawy, co potwierdził prawomocnym wyrokiem Sąd Rejonowy w W. , uchylając karę porządkową.

Powołując się na tak sformułowane podstawy zaskarżenia, skarżąca domagała się stwierdzenia niezgodności zaskarżonego wyroku z art. 42 k.p. oraz art. 233 k.p.c. w związku z art. 6 k.c.

Ponadto skarżąca podniosła równocześnie, że:

1) skutek wydania zaskarżonego wyroku poniosła szkodę w wysokości 8.216,17 zł, która stanowiła efekt potrącenia przez pozwaną wymienionej kwoty z wynagrodzenia przysługującego skarżącej w okresie od grudnia 2012 r. do grudnia 2013 r.;

3) wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, gdyż skarżąca złożyła apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji, a ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia skarżącej nie przysługuje skarga kasacyjna (art. 398² § 1 k.p.c.). Wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest też możliwe w drodze wznowienia postępowania, ponieważ w sprawie nie wystąpiła nieważność postępowania (art. 401 k.p.c.) oraz brak jest

orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego niezgodności przepisów wymienionych jako naruszone z Konstytucją lub umową międzynarodową (art. 401¹ k.p.c.), a nadto przedmiotem skargi nie są postanowienia niekończące postępowania (art. 416¹ k.p.c.).

Odwołując się do regulacji art. 89 ustawy o Sądzie Najwyższym, skarżąca stwierdziła zaś, że jej zdaniem prawo do wniesienia skargi opartej na tym przepisie nie jest uprawnieniem strony, z którego mogłaby ona skorzystać, lecz uprawnieniem podmiotów, których katalog ma charakter zamknięty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 424⁹ k.p.c., Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jeżeli jest ona oczywiście bezzasadna. Użyte w powołanym przepisie pojęcie „oczywiście bezzasadna” oznacza przy tym, iż powołane w skardze podstawy jej wniesienia już przy pierwszej ich ocenie wskazują na faktyczny brak możliwości uwzględnienia skargi. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy może więc już na wstępie stwierdzić, iż przywołane podstawy skargi (w postaci naruszenia przepisów prawa materialnego bądź procesowego) albo nie miały miejsca, albo też nie mogły mieć wpływu na kształt wyroku, który w wyniku tego jest zgodny z prawem. Ocena taka powinna nasuwać się sama *prima facie* bez konieczności szczególnego badania sprawy, czy też przeprowadzania jej złożonych badań. Inaczej rzecz ujmując, bezzasadność skargi jest oczywista, gdy już z jej treści, bez głębszych jurydycznych dociekań wynika, że nie zostałaby uwzględniona, czyli Sąd Najwyższy oddaliłby ją (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 kwietnia 2008 r., II BP 1/08, LEX nr 470957 oraz z dnia 26 sierpnia 2008 r., III BP 3/08, OSNP 2010 nr 1-2, poz. 13).

Należy mieć przy tym na uwadze, że po pierwsze - skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie zastępuje opartej na zarzucie naruszenia prawa skargi kasacyjnej, ale wymaga oceny, że po pierwsze, kwestionowany wyrok jest niezgodny z prawem, a po drugie, wyrok niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. to wyrok nie tylko naruszający prawo, ale taki,

który jest sprzeczny z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami i z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć, albo został wydany w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2006 r., I BP 1/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 216). Takie definiowanie pojęcia „wyrok niezgodny z prawem” wynika ze specyfiki władzy sądowniczej oraz jej ustroju i w konsekwencji konieczności formułowania autonomicznej, swoistej definicji bezprawności jako przesłanki odpowiedzialności Państwa za szkodę wyrządzoną wyrokiem sądowym. Na proces stosowania prawa składa się bowiem nie tylko ustalenie stanu faktycznego, ale także poddanie wykładni właściwych przepisów w celu ustalenia treści normy prawnej, dokonanie subsumcji stanu faktycznego do tej normy oraz ustalenie wynikających z niej skutków prawnych. W konsekwencji, proces wykładni prawa jest wieloetapowy oraz złożony i - w zależności od zastosowanych metod - może prowadzić, a nawet niejednokrotnie prowadzi do różnych rezultatów. Z tego względu pozytywne rozstrzygnięcie w indywidualnej sprawie, nawet o takim samym stanie faktycznym i prawnym, nigdy nie stanowi źródła prawa dla roszczenia zgłoszonego w innej indywidualnej sprawie z powołaniem się na określone w art. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady sprawiedliwości społecznej i równości. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że szczególne funkcje wypełniane w państwie przez sądy oraz zasada pewności prawa powodują, że państwo może ponieść odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną orzeczeniem sądowym tylko wtedy, gdy sąd naruszył prawo w sposób oczywisty, bowiem w przypadku wykonywania władzy dyskrecyjnej niezbędny jest pewien margines błędu, którego popełnienie nie może rodzić odpowiedzialności odszkodowawczej państwa (por. wyrok ETS z dnia 30 września 2003 r., C-224/01, Gerhard Koebler przeciwko Austrii). W konsekwencji, stan prawny wynikający z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP nie może być rozumiany jako stworzenie podstawy prawnej do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w odniesieniu do każdego wadliwego orzeczenia sądowego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, OTK 2001 nr 8, poz. 256).

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy zauważa, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku z dnia 11 stycznia 2017 r. jest oparte na założeniu, że dochodzone przez skarżącą roszczenie dotyczy kwot wynagrodzenia potrąconych przez pozwaną w następstwie dokonanego przez nią wcześniej wypowiedzenia skarżącej warunków płacowych, od którego skarżąca nie wniosła odwołania na podstawie art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 42 § 1 k.p., w terminie określonym w art. 264 § 1 k.p. Sąd Okręgowy przyjął w związku z tym, że skoro wskazana droga odwoławcza nie została przez skarżącą wyczerpana, to dokonane w stosunku do niej wypowiedzenie zmieniające nie mogło być weryfikowane w postępowaniu zakończonym zaskarżonym wyrokiem. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby bowiem do obejścia regulacji zawartej w art. 264 § 1 k.p. Samo uchylenie nałożonej na skarżącą kary porządkowej nie niwelowało natomiast skutków obniżenia jej wynagrodzenia dokonanego w następstwie wypowiedzenia zmieniającego.

Zdaniem Sądu Najwyższego, przeprowadzona w taki sposób ocena prawna ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego w żadnym razie nie może być uznana za wadliwą, a zwłaszcza wadliwą w sposób kwalifikowany, jak tego wymaga art. 424¹ k.p.c. rozumiany tak jak zostało to wyżej wyjaśnione. Należy bowiem podkreślić, że w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że zasadą prawa pracy (kardynalną) jest możliwość zakwestionowania zgodności z prawem (zasadności) wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę (w tym także wypowiedzenia zmieniającego) lub jej rozwiązania bez wypowiedzenia wyłącznie przez odpowiednie powództwo (o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, o przywrócenie do pracy, o odszkodowanie), wniesione z zachowaniem odpowiedniego terminu określonego w art. 264 k.p. Jeżeli jednak pracownik takiego powództwa nie wywiódł, to wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy o pracę dokonane przez pracodawcę należy traktować jako zgodne z prawem. Oznacza to, że bez wykazania niezgodności z prawem (niezasadności) wypowiedzenia bądź rozwiązania umowy o pracę przez wytoczenie w odpowiednim terminie wymienionych wcześniej powództw przewidzianych w Kodeksie pracy, pracownik w żadnym innym

postępowaniu nie może wykazywać bezprawności oraz niezasadności działań pracodawcy jako przesłanki dochodzonych przez siebie roszczeń odszkodowawczych (por. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 21 września 1989 r., III PZP 41/89, OSNCP 1990 nr 9, poz. 111; OSP 1992 nr 4, poz. 84 z glosą L. Sobol i z dnia 5 kwietnia 2007 r., I PZP 3/07, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 308 oraz wyroki z dnia 4 grudnia 1975 r., IV PR 385/75, OSNCP 1976 nr 7-8, poz. 178; z dnia 18 października 1990 r., I PR 323/90, OSP 1992 nr 3, poz. 54 z glosą T. Zielińskiego; z dnia 13 grudnia 1996 r., I PKN 41/96, OSNAPiUS 1997 nr 15, poz. 268; z dnia 7 marca 1997 r., I PKN 33/97, OSNAPiUS 1997 nr 22, poz. 431; z dnia 16 maja 1997 r., I PKN 170/97, OSNAPiUS 1998 nr 8, poz. 239; z dnia 13 listopada 1997 r., I PKN 352/97, OSNAPiUS 1998 nr 16, poz. 480; z dnia 17 listopada 1997 r., I PKN 351/97, OSNAPiUS 1998 nr 17, poz. 501; z dnia 16 czerwca 1999 r., I PKN 117/99, OSNAPiUS 2000 nr 17, poz. 646; Prawo Spółek 2002 nr 6 z glosą R. Sadlika; z dnia 28 lipca 1999 r., I PKN 167/99, OSNAPiUS 2000 nr 21, poz. 783; z dnia 19 stycznia 2000 r., I PKN 495/99, OSNAPiUS 2001 nr 11, poz. 376; z dnia 28 czerwca 2001 r., I PKN 489/00, OSNP 2003 nr 9, poz. 220; z dnia 10 marca 2005 r., II PK 241/04, OSNP 2005 nr 24, poz. 393; z dnia 9 maja 2006 r., II PK 270/05, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 125; Monitor Prawa Pracy 2008 nr 5 z glosą A. Rzeteckiej-Gil; z dnia 21 czerwca 2005 r., II PK 38/05, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 44; z dnia 10 stycznia 2006 r., I PK 96/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 326; z dnia 11 maja 2006 r., II PK 273/05, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 129; z dnia 29 maja 2006 r., I PK 189/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 154; z dnia 25 lutego 2009 r., II PK 164/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 607350; z dnia 27 lipca 2011 r., II PK 21/11, LEX nr 1103021 oraz odmiennie uchwała z dnia 7 maja 1991 r., I PZP 13/91, Rejent 1991 nr 5, s. 161).

Lektura uzasadnienia rozpatrywanej w niniejszym postępowaniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wyraźnie wskazuje natomiast, że skarżąca przyjmuje możliwość podważenia zasadności dokonanego wobec niej wypowiedzenia zmieniającego także w postępowaniu zainicjowanym pozwem o wynagrodzenie utracone w następstwie tego wypowiedzenia. Jest też zdania, że wystarczające było wniesienie przez nią powództwa o uchylenie kary

porządkowej, którego uwzględnienie uzasadniało oczekiwanie przez nią, że również skutki wypowiedzenia zmieniającego zostaną przez pozwaną usunięte.

Takie założenia, z przyczyn wyżej podniesionych, są jednak w oczywisty sposób wadliwe, co powoduje, że powołane w skardze podstawy jej wniesienia już przy pierwszej ich ocenie wskazują na faktyczny brak możliwości uwzględnienia tej skargi, nie mówiąc już o tym, że jedną z nich jest art. 233 k.p.c., który w ogóle nie może być powoływany w podstawach zaskarżenia, gdyż w myśl art. 424⁴ k.p.c., podstawy skargi nie mogą stanowić zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznaje, że rozpatrywana w niniejszym postępowaniu skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest oczywiście bezzasadna. Dlatego, opierając się na podstawie art. 424⁹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.